

CONFÉDÉRATION DES ORGANISATIONS FAMILIALES DE L'UNION EUROPÉENNE
CONFEDERATION OF FAMILY ORGANISATIONS IN THE EUROPEAN UNION

DISABILITY

EURÓPSKA CHARTA RODINNÝCH OPATROVATEĽOV

S podporou **coface**

PREDHOVOR

Verejný záujem zodpovedajúci na riešenie odkázanosti (z akejkoľvek príčiny: postihnutie, choroba, staroba, nehody, atď.) je v súčasnosti nedostatočný alebo neexistujúci vo väčšine krajín EÚ. Príeluku preto v mnohých prípadoch vyplňajú priatelia a rodina – väčšinou ženy.

Rodinná solidarity nemôže v žiadnom prípade nahrádzať povinnosť orgánov štátnej alebo verejnej moci na poskytovanie primeranej pomoci v živote vhodnú pre ľudí, ktorí sú odkázaní na niekoho iného pri vykonávaní bežných denných aktivít.

coface-disability sa domnieva, že uznanie a podpora rodinného opatrovateľa prispeje k udržaniu a / alebo zvýšeniu kvality života poskytovateľovi starostlivosti a aj odkázanej osobe. Hlavným cieľom tohto uznania je preto zachovanie kvality života rodín zaistením fyzického a psychického zdravia opatrovateľov, zachovanie bežných rodinných väzieb medzi rodičmi a deťmi a medzi partnermi, zabrániť poklesu do chudoby, umožnenie rovnováhy medzi pracovným a rodinným životom a zachovanie práv každého z členov rodiny.

coface-disability má záujem pomáhať tým, ktorí potrebujú starostlivosť (bývanie, mobilita / doprava, vzdelávania a odborná príprava, zamestnanosť, zdroje, vhodné služby, atď.), zároveň sa domnieva, že rodinní opatrovatelia, ktorí venujú svoj čas (niekedy bez možnosti výberu) a pomáhajú zadarmo, musia mať bezpodmienečne uznané určité práva. Tieto práva by mali tiež umožniť im, aby sa mohli informovane rozhodnúť, či majú vykonávať starostlivosť v súlade s potrebami odkázanej osoby.

Rodinný opatrovateľ je teda osoba, žena alebo muž, ktorá nie je profesionálny opatrovateľom, ale v dôsledku núdze alebo rozhodnutia z blízkeho okruhu sa stará o závislú osobu.

Cieľom predloženej Charty nie je len predloženie práv rodinného opatrovateľa, aby sa uznali, ale upriamiť pozornosť verejnosti na tých, ktorí pomáhajú často na úkor seba, rodinného a / alebo pracovného života.

Konečným cieľom charty je zabezpečiť pre opatrovateľov rovnaké práva a príležitosti ako majú ostatní občania.

1 DEFINÍCIA RODINNÉHO OPATROVATEĽA

Rodinný opatrovatel' je „neprofesionálna osoba, ktorá poskytuje primárnu pomoc pri činnostiach denného života, čiastočne alebo úplne, závislej osobe a jej bezprostrednému okoliu. Táto pravidelná starostlivosť sa môže poskytovať trvale alebo dočasne a môže mať rozličné formy, najmä: ošetrovanie, starostlivosť, pomoc pri vzdelávaní a sociálnom živote, administratívne formality, koordinácia, trvalý dohľad, psychologická podpora, komunikácia, domáce činnosti, atď“.

2 VOĽBA RODINNÉHO OPATROVATEĽA

Osoby s postihnutím a/alebo potrebami pri úplnej odkázanosti by vždy mali mať možnosť vybrať si svojho neprofesionálneho opatrovateľa spomedzi členov rodiny alebo bezprostredných kruhov. Ak tieto osoby nie sú schopné vyjadriť svoju vôľbu, musí sa vynaložiť akékoľvek možné úsilie, aby sa rešpektovali ich prania. Podobne musia mať rodinní opatrovatelia možnosť splniť svoju úlohu poskytovateľa starostlivosti na základe plného alebo čiastočného úväzku, aby boli tak schopní túto úlohu zladit' so svojimi vlastnými pracovnými činnosťami. Výber by mal byť slobodný, informovaný a otvorený kedykoľvek na zmenu.

3 SOLIDARITA VEREJNOSTI

Skutočnosť, že osoby s postihnutím a/alebo potrebami pri úplnej odkázanosti si môžu zvolit' svojich vlastných neprofesionálnych opatrovateľov, a efektívna solidarita v rámci rodín v žiadnom prípade nezbavuje štátne a miestne verejné orgány od im prislúchajúcej zodpovednosti voči osobám, ktoré prijímajú a voči osobám, ktoré poskytujú starostlivosť. Okrem toho, takéto poskytovanie starostlivosti by malo spĺňať požiadavky oficiálneho uznania z hľadiska sociálnych práv a všetkých druhov sociálnej podpory. Okrem toho takto poskytovaná starostlivosť by mala byť predmetom zákonného finančného uznania.

4 SOLIDARITA RODINY

Uznáva sa, že rodinné prostredie je najlepším prostredím pre uspokojovanie potrieb závislých osôb. Solidarita v rodinách by mala byť komplementárna a v súlade s verejnou solidaritou.

5 RODINNÝ OPATROVATEĽ V SYSTÉME ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

Postavenie rodinného opatrovateľa by sa malo uznať a zohľadniť vo všetkých politikách týkajúcich sa ochrany zdravia a sociálnej ochrany. Sociálne uznanie by malo „formalizovať“ funkciu rodinných opatrovateľov. Rodinní opatrovatelia majú nárok obrátiť sa v prípade potreby na opatrovateľské zariadenia a rozličné siete poskytujúce morálnu a psychologickú podporu.

6 OFICIÁLNY ŠTATÚT RODINNÉHO OPATROVATEĽA

Ako súčasť svojej opatrovníckej funkcie by rodinní opatrovatelia mali mať možnosť využívať sociálne práva a zdroje potrebné na poskytovanie pomoci osobám s postihnutím a/alebo potrebami pri úplnej odkázanosti v každodenných činnostiach a spoločenskom živote. Rodinní opatrovatelia majú nárok na využívanie rovnakých príležitostí, pokiaľ ide o:

- prácu a zamestnanie: úpravy pracovného času, dovolenky, návrat do práce, zachovanie zdravotného a sociálneho zabezpečenia,
- univerzálny prístup: k doprave, ubytovaniu, kultúre, stavebné úpravy prostredia, komunikáciu, atď. prostredníctvom finančnej náhrady,
- dôchodok: prostredníctvom oficiálneho uznania postavenia opatrovateľa,
- potvrdenie o nadobudnutých zručnostiach: prostredníctvom oficiálneho uznania predchádzajúcej praxe pri funkcii opatrovateľa.

7 KVALITA ŽIVOTA

Pokiaľ ide o kvalitu života, je osoba, ktorá prijíma starostlivosť, a jej opatrovateľ vzájomne závislí. Preto je vhodné, ak sa navrhnú všetky preventívne opatrenia (choroba, únava, nadmerné pracovné zaťaženie, vyčerpanie atď.) tak, aby umožnili rodinnému opatrovateľovi v plnej miere naplniť jeho osobné potreby. Opatrovateľ aj osoba prijímajúca starostlivosť mali by mať možnosť využívať podporu prostredníctvom schválených a kvalitných miestnych zariadení a služieb.

8 PRÁVO NA ODDYCH

Prístup k oddychu je základnou potrebou, ktorá sa musí splniť pri podpore, občasnej a/alebo núdzovej pomoci, náhradných službách a/alebo špičkových zariadeniach dočasnej starostlivosti počas rozličných časových období v závislosti od potrieb (na účely dovolenky, oddychu, zo zdravotných dôvodov, atď.).

9 INFORMÁCIE / ŠKOLENIA

Rodinní opatrovatelia by mali byť informovaní o svojich právach a povinnostiach. Mali by mať prístup ku všetkým informáciám, ktoré im pomôžu splniť funkciu opatrovateľov. Mali mať prístup ku všetkým špeciálnym školiacim programom zameraným na zlepšenie kvality poskytovania starostlivosti. Tréningový systém by mali vypracovať verejné orgány v spolupráci s reprezentatívnymi inštitúciami osôb so zdravotným postihnutím a ich rodín.

10 HODNOTENIE

Posudzovanie (hodnotenie) by malo byť priebežné a malo by zahŕňať osobu prijímajúcu starostlivosť aj osobu poskytujúcu starostlivosť, ako aj verejné orgány:

- posudzovanie osoby, ktorej sa poskytuje pomoc a posúdenie potrieb opatrovateľa,
- posudzovanie poskytovaných služieb v pravidelných intervaloch a/alebo podľa požiadavky: verejné orgány by mali zabezpečiť, aby sa primerane realizovala kvalitná opatera a formulovať potrebné odporúčania.

Osoba, ktorá prijíma opateru a rodinný opatrovateľ vedia najlepšie určiť svoje potreby a spôsob, ako ich splniť. Je nevyhnutné, aby sa zúčastňovali, alebo ich zastupovala osoba, ktorú si zvolia, pri hodnotení.

Európska charta rodinných opatrovatel'ov vychádza z významných medzinárodných dohovorov a dokumentov, ktoré boli vypracované pod záštitou Organizácie Spojených národov, Rady Európy, Európskej únie, Európskeho fóra zdravotného postihnutia – EDF a priamo sa zaoberá životom, dôstojnosťou, právami a úplným občianstvom osôb s postihnutím a ich rodín. Okrem postihnutia, zaoberá sa potrebami rodinných opatrovatel'ov bez ohľadu na druh odkázanosti opatrovanej osoby (vek, choroba, úraz, a pod.).

Charta je vypracovaná ako referenčný nástroj, ktorý sa ako návrh predloží rozličným organizáciám zastupujúcim osoby s postihnutím a potrebami úplnej odkázanosti a ich rodín v rámci Európskej únie, rovnako ako aj inštitúciám Európskej únie.

Charta implementuje projekt "Pomoc pre rodinných opatrovatel'ov", ktorý realizovali niektoré členské organizácie **coface-disability** v rokoch 2005 a 2006. Dostala plnú podporu správnej rady Konfederácie rodinných organizácií v Európskej únii (**coface**) dňa 16. marca 2009.

→ Pre viac informácií kontaktujte prosím sekretariát **coface**.

Rue de Londres 17
1050 Bruxelles

T +32 2 511 41 79
F +32 2 514 47 73
secretariat@coface-eu.org
www.coface-eu.org

Táto publikácia je podporovaná v rámci programu Európskeho spoločenstva pre zamestnanosť a sociálnu solidaritu – PROGRESS (2007–2013). Názory vyjadrené v tomto dokumente sú názormi autorov a Komisia nenesie zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tomto dokumente.